№ 15.

GAZETA KORRESPONDENTA
WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 19. *LUTEGO ROKU* 1799. *we WTOREK.*

z Paryża dnia 30. *Stycznia.*

Wczorayszy *Redaktor* nie podaie nam innych wiadomości o armii Generała *Championnet*, iak tylko liſt *z Rzymu* pod 31. Grudnia, w ktorym wyliczone ſą wszyſtkie niebeſpieczeńſtwa w iakich ſię ta armia znaydowała, przypominaiąc rozmaite ſtoczone bitwy i ich ſk ki. Osnowa tego liſtu ieſt naſtępuiąca. „ Byłeś zapewne znacznie względem nas nieſpokoyny. Dochodzące do was wiadomości tak ſą przesadzone, tak poodmieniane, iż przez ośm lub dzieſięć dni muſieliście nas rozumieć wszyſtkich wymordowanemi, zacząwszy od *Florencyi* aż do *Neapolu*, a może od *Turynu* aż do *Meſſyny*. I w samey rzeczy, proiekt ten był umowiony, ułożony, i przez ſześć mieſięcy przygotowany. W momencie iego uſkutecznienia zdawał ſię bydź nieuchybnym. *Anglicy* zupełnie na nim polegali, i ta to ieſt ufność, ktora tłumaczy dziś niepodobną do wiary, lecz w ten czas nader głęboko ukartowaną od dworu *Neapolitańſkiego* zaczepkę. Wyſtaw sobie, iż z iedney ſtrony naymniey 60. tyſięcy *Neapolitańczykow* przyszło na opasanie w *Rzymie* naywięcey 6. tyſięcy *Francuzow*; Generał *Macdonald* nie miał także do tego czasu więcey iak 6. tyſięcy woiownikow. Z drugiey ſtrony 25. tyſięcy *Neapolitańczykow* przechodząc przez obiedwie prowincye *Abruzzo*, podzieliło ſię na dwie kolumny, z ktorych pierwsza z 5. do 6. tyſięcy ludzi przecinała nam przeyście do *Terni*, a druga z 15. do 20. tyſięcy zamykaiąc linią ku *Loretowi*, przychodziła łączyć ſię z 8. tyſiącami innych *Neapolitańczykow*, ktorzy wylądowali w *Liworno*, i przymieszali ſię do 30. tyſięcy uzbroionych w xięſtwie *Toſkańſkim* wieśniakow. Grób *Francuzow* wykopany był między dwoma armiami po 60 tyſięcy, i wpośrzod zabobonu i puginałow. Wiadome ci ſą cuda, które nas ratowały. Nic tu przydać nie można; wszędzie ieden żołnierz *Francuzki* odparł i odpędził po 10, 15. i 20. *Neapolitańczykow*. W dniu 14. Frimaire (4. Grudnia). „ Generał *Macdonald* z ſwoiemi 6. tyſiącami ludzi złamał i rosproszył cztery kolumny, każda po 10. tyſięcy ludzi, a 50. tyſięcy w zupełney bezczynności utrzymał. W oſtatniey bitwie tak nieprzewidzianey, tak osobliwey, tak krotkiey i decyduiącey, iż lubo o pułnocy około bramy S. Jana *Lateraneńſkiego* była wydana, *Rzymianie* wcale iey nieſłyszeli; ieden tylko batalion z 11. pułbrygady naywięcey z 500. ludzi złożony, rozproszył 14. tyſięcy *Neapolitańczykow*, dowodzonych od samego *Macka*. Skutki tych bitew ſą: 22. tyſięce jeńcow, 3. lub 4. tyſiące zabitych, 30. tyſięcy rosproszonych, lub do ſwoich domow wroconych, 108. armat. 27. chorągwi; wszyſtkie kaſſy, konie, muły, ekwipaże. Z dokładnego na granicach uczynionego obrachunku, *Neapolitańczykowie* powrocili do swego kraiu w liczbie tylko 30. tyſięcy z ktorych dwie części bez karabinow. Przybywszy z 120. armatami, przyprowadzili ich nazad do swego kraiu 11. z ktorych iedna 12 funtowa znayduie ſię ieszcze na błotach od ſtrony *Civita Caſtellana*. Rachunek ten ieſt rzetelny. Spodziewamy ſię, iż to ſtanowić będzie los *Włochow*. Zdobycie *Neapolu* nie ieſt wątpliwe, ſkoro tylko spodziewane poſiłki przybędą. *Piemont* iuż zawoiowany. Waga pclityczna ieſt poſtanowiona. *Malta* oswobodzona. Osada *Egipſka* opatrzona w potrzeby etc.

W dziſieyszym *Monitorze* umieszczona ieſt wiadomość naſtępuiąca. „ Przed wniyściem woyſk *Francuzkich* do *Neapolu*, przyszło tam do krwawey bitwy między 10 tyſięcami patryotow *Neapolitańſkich* taiemnie organizowanych, a *Lazzaronami* wiernemi rządowi, i innemi nieodſtępnemi dworu ſtronnikami, z ktorych iednak wiele życia poſtradało, los takowy ſpotkać miał także miniſtra *Aktona*, inni zaś mowią vice-krola *Pignatellego*. Spokoyność nakoniec przywroconą zoſtała, i rząd tymczaſowy ieſt poſtanowiony, do ktorego osoby częścią od Generała *Championnet*, częścią od adminiſtratorow rożnych cyrkułow miaſta mianowane zoſtały.

Osoby znaiące dokładnie wyspę *Maltę* i iey ſtanowiſka, zapewniaią, iż ieſt oczywiſtym fałszem, ażeby miała w tym momencie kapitulować, iak o tym twierdzą pisma *Angielſkie*, ponieważ pora czasu koniecznie przerwać muſiała oblężenie.— Mowią, iż P. *Cabarrus* wyieżdża dnia iutrzeyszego z *Paryża*, i ma ſię udać do *Holandyi*.— Konsulat *Rzymſki* mianował Ob. *Piraneſi* na urząd miniſtra Rzeczypospolitey *Rzymſkiey* do *Paryża*.— 25. Armat wielkiego kalibru poſtawione ſą w fortyfikacyach twierdzy *Khel*.

Artyllerzyści, ktorzy iuż w *Besançon* byli, dążąc do *Włoch*, odebrali rozkaz udania ſię natychmiaſt wozami pocztowemi do *Strazburga*.— Jeden uczony *Francuzki* zatrudnia ſię teraz tłomaczeniem *Krytyki czyſtego rozſądku* ſławnego *Kanta*.

Bardzo tu żałuią zgonu ſławnego naturaliſty *Sauſſure*. Sława iego (mowią tuteysze dzienniki) będzie trwać tak długo iak *Alpy*, które tak częſto odwiedzał, i tak dokładnie opisał.— Ob. *Hourwitz* tłomacz przy bibliotece narodowey podał wniosek, aby głowne ulice *Paryża* miały nazwiſka nayznacznieyszych narodow, a ulice poboczne nazwiſka ſtolic tych kraiow. Znaki na domach maią być pod imionami wielkich ludzi, tak dalece, iż tym ſposobem przebiegaiąc ulice *Paryża*, można by ſię zaraz nauczyć hiſtoryi i geografij etc.— Ob. *Serbelloni* ma zlecenie od Rzplrey *Cisalpińſkiey* żądania zamiany niektorych dyſtryktow *Piemonckich* za *Cisalpińſkie*.— Sławny patryota *Piemoncki Hus* powraca nazad do ſwoiey oyczyzny. Radzi on w pismie podanym rządowi *Piemonckiemu*, aby brama w *Turynie* będąca na gościńcu do *Francyi*, nazwaną była bramą wdzięczności. Słychać, iż na prawym brzegu *Renu* nad *Niddą* ma ſię znowu zebrać armia *Francuzka* od 50. tyſięcy ludzi.— Wezbrana *Sekwana* lodem zalała kilka ulic *Paryſkich*. Deszcz ciągle pada, nad brzegami iednak rzeki niezmierna liczba zbiera ſię widzow, dla oglądania ſzkod przez nią poczynionych.

Zapewniaią iż podano Rządowi naszemu propozycye ściągaiące ſię do nowego rozciągnienia za *Ren* linii demarkacyiney.— Utrzymuią za rzecz pewną, iż Dyrektoryat odebrał urzędową wiadomość o przybyciu do *Alexandryi* zbroyney ſiły, ktora była wyſłana z *Ankony*.— Ob. *Suchet* ſzef wyższego ſztabu armij *Włoſkiey* przybył do *Paryża*.— Ob. *Mechin* mianowany ieſt kontrolerem dochodow i wydatkow armij *Rzymſkiey*, a Ob. *Mangourit* członkiem kommiſſyi marynarſkiey w *Ankonie*.— Sławny *Szkot* Tomasz *Muir* nie mógł ſię wyleczyć z rany którą odebrał w potyczce na iednym okręcie *Hiszpańſkim* gdy powracał z *Mexyku*. Dnia wczorayszego życie swoie zakończył.— W *Havre* na uroczyſtości 21. Stycznia, uważano 200. maytkow w mundurach, odprawuiących ćwiczenia woyſk liniowych. Zwyczay ten wprowadził kontr-admirał *Lacroſſe*. Chciał on przyuczyć maytkow do robienia bronią, ażeby pomnożyć sposoby obrony i attaku w bitwach na pokładach okrętow ſtaczanych.— Trzęſienie ziemi którego doświadczono dnia 25. Stycznia, dało ſię uczuć prawie w całey rozległości zachodniey, gdzie linia dzieląca *Loarę* z *Sekwaną*, bardziey ſię rozciąga, iako to: w *Nantes*, *Angers*, *Laval*, *Mons*, *Rouen*, to ieſt w przeciągu około 80. mil. Zdaie ſię; iż naypierwey doświadczono tego w *Nantes*, zkąd donoszą co naſtępuie: „Tego poranku przed 4tą godziną, mieliśmy tu gwałtowne ziemi trzęſienie przez trzy ſekundy trwaiące; widziano zapadnięte kominy, powywracane domy, urwane z ſwoich wierzchołkow ſkały. Poruszenie rozpoczynało ſię od wschodu ku zachodowi. Czas był nader spokoyny, Niebo zachmurzone, mgliſte, a od w puł do piątey godziny aż do 9. nadzwyczayna deszczu uliwa. Po tym wſtrząśnieniu naſtąpiły trzy inne. Pies ktory w moiey izbie sypia, niechciał ani ieść, ani pić, ani ſię zoſtać na ſwoim poſłaniu; przez całą noc niespokoyny, przechodził z mieysca na mieysce, a tego poranku przed samym trzęſieniem ziemi zaczął niezmiernie ſkowyczeć. Natychmiaſt uczułem mocne w mym łożku kołysanie. Zegarek nad kominkiem leżący wybił godzinę, nim ſkazowka na ſwoim mieyscu ſtanęła, a potym zupełnie iść przeſtał. Trwoga była powszechną. Toż samo wſtrząśnienie dało ſię uczuć na lewym brzegu *Loary*. Ludzie naypodeszleyszego wieką nie pamiętaią podobnego trzęſienia, które było nierownie mocnieysze nad rzeką niż w polu. Przewoźnicy mieli ſię za zgubionych przez wielkie poruszenie wody bez naymnieyszego wiatru. W *Nantes* i w *Port-Saint-Pere* uważano wielką ogniſtą kulę. Przeſtraſzeni ludzie pouciekali z swoich domow. Słyſzano wielkie psow ſzczekanie, koni zrzenie, ryk bydła. W *Angers* trzęſienie trwało przez trzy minuty, w *Fleche* pięć razy było ponowione. W Kantonie S. *Maxent* zaczęło ſię od huku podobnego do wywrotu dębu. W powszechności zdawało ſię pochodzić od morza.

Mowią wiele o zaszłych niezgodach między G. *Championnet*, kommiſſarzami *Bertholio* i dyrektorem *Duport*. To było powodem Dyrektoryatowi do zniesienia zupełnego całey kommiſſyi, i mianowania Ob. *Bertholet* poſłem przy Rzpltey *Cisalpińſkiey*. Tymczasem *Duport* zoſtał miniſtrem ſkarbowym Rzpltey *Rzymſkiey*, za co Dyrektoryat umieścił go na liście emigrantow. Wkrotce ma sobie zaślubić bywszą xiężnę *de Santa Croce*, która była poufałą przyiaciołką kawalera *Azzara* poſła *Hiszpańſkiego* w czaſie bytności iego w *Rzymie*.— Rzecz dziwna, iż nikt ſię bardziey teraz nie opiera zamiarowi utworzenia iedney wielkiey *Włoſkiey* Rzeczypospolitey, iak Jakobini *Francuzcy i Włoscy*.— Przyszłe elekcye wszyſtkich teraz zatrudniaią. Obie partye pracuią nad kierowaniem na nich intereſſow ſwoich.

Miniſter policyi generalney wydał do adminiſtracyow centralnych i municypalnych, długą inſtrukcyą względem edukacyi publiczney, w ktorey między innemi wyraża: Prawa 17. Thermidor, 13. i 23. Fructidor, położyły pierwsze uſtaw republikanckich zasady; dosyć ieſt wam namienić o ich ważności, ażebym ſię zapewnił, iż użyięcie całey ſwoiey gorliwości i uſiłnych ſtarań;

do przywiedzenia ich do ſkutku. Inſtytucye tworzą zdania i moralność ludu. Przez nie obyczaie i wola partykularnych ſtosuie ſię do obyczaiow i woli narodu, a duch publiczny łączy ſię z ſyſtematem prawodawſtwa dla ugruntowania szczęścia towarzyſkiego, przez inſtytucye wolność ma być głęboko zaszczepiona, a Rzeczpoſpolita na wieki trwaiąca, tak iak ieſt przez męſtwo naſzych woiownikow świetną i tryumfuiącą. Lecz ażeby tak wielkie pozyſkać ſkutki, nie dosyć ieſt chcieć, lecz trzeba chcieć ſtale i nieodmiennie; należy ażeby gorliwość adminiſtratorow była dzielnieyszą i ſtatecznieyszą nad opor i zapał zwyczaiu, a adminiſtracye powinny nadewszyſtko pracować nad ſposobami umnieyszenia tych przeszkod. Należy łatwowierność oświecać; przed nią to naybardziey trzeba odkrywać tę prawdę, iż władza publiczna odbieraiąc wpływy religii do tych rzeczy, które należą do zwierzchności cywilney, nic innego nie czyni, iak tylko, iż ie do własnego powraca zrzodła etc.

Dnia 31. Stycznia.

Dyrektoryat Wykonawczy odebrał urzędowe wiadomości z *Egiptu* pod datą 26. Brumaire (16. Liſtopada) Od czasu zaszłego buntu w *Kairze*, nic ſię tam znacznego niewydarzyło. *Buonaparte* przeſtaie na utrzymywaniu w tym kraiu władzy *Francuzkiey* przez ſurową karność, w którey mieszkańcy naywiększe dla ſiebie upatruią pożytki; kontrybucye z naywiększą regularnością ſą wypłacane, armia przebrana ieſt w nową odzież. Znayduie ſię tam mało chorych. Mylnie było donieſiono iakoby Generał *Berthier* wyiechał do *Europy*, to tylko ieſt rzeczą prawdziwą, iż Ludwik *Buonaparte* wylądował w *Korsyce* (Dziennik *Feuille du Jour*)— W *Dijon* oczekuią na 1800. ieńcow *Neapolitańskich*, którzy tam w krotce przybyć maią.

Nieiaki Jozef Karol *de Sotoneau*, ex-ſzlachcic emigrant, świeżo na brzegi zachodnie przybyły, zoſtał areſztowany w kantonie *Segré* Departamencie *Maine i Loire*. Wziol on breve wydane dla Ludwika XVIII, i był przeznaczony na zbieranie nowych ſtronnikow w tym Departamencie. W obronie swoiey ſtrzelił do Obywatela *Belville* kommendanda Gendarmow i ranił dwoch żołnierzy przy nim będących. Zołnierze, ktòrzy mieli rozkaz schwytać go żywcem, woleli wytrzymać iego wyſtrzały bez odpowiedzenia na nie, niż dany sobie rozkaz przełamać (Propagateur)— Oſtatnie liſty z *Filadelſij* donoszą, iż tam przybyła iedna fregata *Francuzka* z depeszami Dyrektoryatu do Prezydenta ziednoczonych ſtanow.

Dnia 1. Lutego.

Naſtępuiący artykuł znayduie ſię w dziſieyſzym *Redaktorze*: „Generał *Mack* niemogąc ſię iuż dłużey bronić, umyślił utworzyć insurrekcyą z wieśniakow i Lazaronow. Vice-Kròl *Neapolitańſki* korzyſtał z tey okoliczności na otrzymanie zawieszenia broni, ktòre Generała *Championet* uczyniło panem *Kapui* i innych ſtanowiſk ku *Neapolowi* położonych. Wkrotce Generał *Mack* ſtał ſię ofiarą poruszenia które sam wzbudził; ścigany od buntownikow, widział ſię przymuszonym z całym swoim wyższym sztabem poddać ſię Generałowi *Championnet* który go do *Medyolanu* odeſłał.

Ogłoszono tu dwa liſty pisane na dniu 29. i 30. Grudnia przez Konsula *Hiszpańſkiego* i Kommiſſarza Rządowego *Hiszpańſkiego* w *Algierze*. Treść ich ieſt naſtępuiąca: „Dnia 19. Grudnia przybył do tego portu (w *Algierze*) ieden Kapidzi Basza, czyli poſłaniec Wielkiego Sułtana z kaftanem i papierami dla Deja, po ktòrych odebraniu tenże Dey rozkazał aresztować Konsula *Francuzkiego* i innych mieszkaiących tu *Francuzow*, których liczba wynosi do 20., zaprowadzić ich do marynarki, okuć w kaydany, zamknąć ich domy, i złożyć od nich klucze w ſwoim pałacu, kobiety zaprowadzone zoſtały do domu kosula *Batawskiego*. Skoro tylko Don Manuel *de Lascherras* był o tym uwiadomiony, natychmiaſt wyſłał Dragomana *Hiszpańskiego* z prożbą do miniſtra marynarki o pozwolenie dodania im należących do wygody potrzeb. Dnia naſtępuiącego konsulowie *Szwedzki i Duński* też same uczynili ſtarania, i poſtanowiono, ażeby te trzy domy koleyno miały o nich ſtaranie.— Dnia 23. Dom *Bacri* negocyantow żydowſkich w *Algierze* maiący wielkie wpływy, otrzymał przez ſwoy kredyt i złoto, iż zdięto *Francuzom* więzy, a co większa, dokazał tego, iż przy wyiezdzie ambaſſadora *Tureckiego z Algieru*, każdy więzień odebrał wolność powrocenia do ſwego domu i rozporządzenia ſwoim maiątkiem.— Dnia 28. wypłynęło ſześciu korſarzow *Algierskich* ku brzegom *Francuzkim*, dla przeymowania wszelkich ſtatkow *Francuzkich*, ktòreby ſpotkali, i zabierania ich ekwipażow w niewolą.—Dey *Algierski* wyprawił kuryerow do *Maroku, Tunis i Tripolis*, ażeby ſobie podobnie z *francuzami* poſtępowali, na mocy rozkazow W. Sułtana, który w proklamacyi ſwoiey wyraźnie to przepisuie Dejowi. Tegoż dnia poſłano rozkazy do *Cale* i *Bonne* mieyſc temu Rządowi podległych, ażeby przyprowadzić do *Algieru* wſzyſtkich *Francuzow*, ktòrych tam osadziła kompania *Afrykańska* z *Marsylij*.— Odebrano z *Maroku* liſty donoszące, iż Krol *Marokański* wyſłał od mieſiąca kilka korpusow kawaleryi z rozkazem ażeby ſię udały do *Kairu* dla wzmocnienia tam woyſk, które mocarſtwa *Mahometańskie* wysyłaią przeciwko Generałowi *Buonaparte* na odzyſkanie *Egiptu*.

W innym liście pisanym przez Konsula *Hiszpańskiego* w *Oran*, wyrażono ieſt: Teraz gdy *Anglicy* znayduią ſię tak bliſko od nas (z przyczyny opanowania portu *Mahon*) nie wyidzie żaden okręt, ktòryby niezoſtał schwytanym.“—Barbarzyńcy napaſtuią iuż brzegi śrzodziemnego morza. Odbieramy wiadomość z *Marsylij* pod dniem 22. „Rozchodzi ſię wieść, iż Korsarze *Algierscy* wylądowali bliſko uyścia *Rodanu*, iż wpadli do kilku wiosek, ktòre zrabowali. Przedſiewzięte są ſpoſoby przyięcia tych rozboynikow, gdyby ieszcze zamyślali podobne czynić wyprawy.—Nasz Miniſter Ob. *Alquier* upiera ſię przy swoim żądaniu, ażeby Dwor *Bawarski* wypłacił 10. millionow ktore ieſt winien *Francyi* od czaſu zawieszenia broni. Zdaie ſię, iż Dwor ten niechce na to zezwolić.—Generałowie *Bernadotte* i *Hatry* znayduią ſię w tym momencie w *Paryżu*.

o Kròleſtwie Neapolitańſkim.

Rzeczą ieſt pewną, iż ieden z naypięknieyszych kraiow świata, *Niższe Włochy*, nie maią właściwego narodowego nazwiſka. Przypisać to bespiecznie można utracie ducha narodowego. Zaden kray niepodległy *Europeyſki* nie nazywa się po imieniu ſwoiey ſtolicy. Dawniey okolica ta zwała się Kroleſtwem *Pulia*, to iednak szczupłe pasmo kraiu, które kommunikacyą ma z *Sycylią*, zatrzymało ſwoie nazwiſko i poſsesorowie iego nazywali się Xiążętami *Kalabryi*. Gdyby byli dawni naſtępcy zrozumieli ſwoie intereſsa względem Papieżow, *Ferdynand* dziś tak iak dawniey *Roger* pierwszy, zwałby się Królem *Włoſkim*. Jeszcze po roku 1266. kiedy Karol *Anjou* wſtąpił na tron, tytuł Kròla *Puliy* trwał zawsze, aż dopiero *Arragonczykowie*, a po nich *Kaſtyliyczykowie* wprowadzili tytuł Kròla *Neapolu*. Przyzwyczaieni byli w *Hiszpanii* ſłyszeć od *Arabow* o Kròlach *Murcyi*, *Korduby* etc: tak iak *np*. Dey *Algierſki* i Szeikowie *Akry* i *Medyny* od ſwoich miaſt wzieli nazwiſka. Imie więc Kròleſtwa *Neapolitańſkiego* żdaie się iż od *Arabow* początek ſwóy wzięło. Przez długi czas Królowie *Arragońscy* w pospolitym mòwieniu zwali się Królami *Neapolu*, lecz w ſtylu kancellaryi zatrzymywali dawny ſwòy tytuł aż do podziału tego państwa w roku 1501. W ten czas dopiero w inweſtyturze Papieſkiey dla *Ludwika* XII. na część dla niego wypadłą Prowincyow *di Lavor* i *Abruzzo* wydaney, wyraz Króleſtwa *Neapolitańſkiego* był naypierwey użyty, który potym Regenci z domu *Auſtryackiego* zamienili na tytuł Króleſtwa *Sycyliyſkiego*. Nakoniec dynaſtya *Burbońſka* od roku 1738. przyieła tytuł Króla *Oboyga Sycylii*.— Tytuł ten iednak ieszcze ieſt bardziey nieprzyzwoity. *Sycylia* ieſt wyspą i oddzielnym państwem, iakże więc może się podwoić, i w ſposobie bezprzykładnym użyczać swoiego nazwiſka innemu państwu na ſtałym lądzie. Wielkość dawnego Króleſtwa *Pulij* z wyięciem *Sycylii* zaymuie 23,000. mil kwadratowych *Neapolitańſkich*, z których 60. na ieden ſtopień się liczy. Wspomniony więc okrąg kraiu zawiera w ſobie 1437. mil kwadratowych geograficznych (15. na ſtopień) i ludności 4,950,000. mieszkańcow, to ieſt 216. ludzi na iedną milę *Włoſką*, a 3456. na iedną milę kwadratową geometryczną. Mila kwadratowa *Włoſka* zawiera w ſobie 1111. morgow, coby dało na 6. osob 31. morgow. Przed rewolucyą *Nekker* liczył we *Francyi* na 26.951. milach kwadratowych 24,676,000. dusz, 25. zaś mil *Francuzkich* rachuie ſię na ieden ſtopień, i 25. mil kwadratowych, rowne ſą 9. geograficznym i 114. *Neapolitańskim*. We *Francyi* przeto na iedney kwadratowey mili *Neapolitańskiey* nie mieszkało iak tylko 159. ludzi, i *Neapol* w proporcyi, ieſt w czwartey części ludnieyszym od *Francyi*. Prowincya *Terra di Lavoro* ieſt naylicznieysza, gdyż w niey na 1750. milach kwadratowych *Neapolitańskich* z wyięciem wysp, miaſta *Neapolu* i ich przedmieściow, liczy ſię 816,644. mieszkańcow. Okolice *Neapolu*, *Nola*, *Aversa*, i *Caserta* ſą nayuprawnieysze, okolice zaś pułnocne za *Kapuą* bardzo są zaniedbane. Z tego wszyſtkiego okazuie ſię, iż w wspomnionych okolicach 750. do 800. ludzi na iedney mili kwadratowey mieszkaią, i że gdyby całe kroleſtwo *Neapolu* zarowno iak tamte okolice uprawne było, mogłoby mieścić w ſobie 18. millionow 400,000. mieszkańcow.

z Bruxelli dnia 28. Stycznia.

Generał *Beguinot* w rozmaitych potyczkach przy *Haſſelt Tongres* etc. pogromił insurgentow. Więcey niż 200. ludzi zoſtało rozſiekanych lub wziętych w niewolą. Generał *Jardon* przyłączył ſię także do Generała *Beguinot*. Część insurgentow przeprawiła ſię przez *Mozę* i weszła do *Geldryi*, gdzie odebrała poſiłki. Insurgenci zatrzymuią wszyſtkich podrożnych i przeglądaią ich paſzporta. Aresztowano tu ieszcze wiele osob i powieziono do *Paryża*. Wielki dzwon miaſta *Hall*, ktòry mieſzkańcy za czasow *Dumuriera* odkupili za 4. tyſiące złotych, zabrany im zoſtał i w sztuki potłuczony. Z reſztą wszyſtkie dzwony *Belgickie* przewiezione ſą do *Lugdunu*, gdzie zoſtaną na monetę miedzianą ſtopione.

Uzbraiania znowu są przedſięwziąte na wszelki przypadek nowey woyny w *Niemczech*. Procz ściągania rozmaitych korpusow, pod *Neuwied*, ma bydź sprowadzony wielki park artylleryi. Oczekuiemy także na znaczny transport artylleryi z *Dunaiu*, ktòry do *Duſſeldorſ* ieſt przeznaczony,

z Hagi dnia 2. Lutego.

Pierwſza izba ciała prawodawczego wydała w tym tygodniu naſtępuiące dekreta: „Dalsze przez trzy mieſiące wypłacenie nadzwyczaynego żołdu dla woyſk *Batawſkich* z powodu oſtrey pory i wysokiey ceny żywności. Adminiſtracya pocztow, która pomimo ſyſtematu iednoſtayności w Rządzie, zależała od adminiſtracyow prowincyonalnych; po uznaniu iey za Narodową, nakazano wſzyſtkim kantorom pocztowym, oraz wſzyſtkim officyaliſtom, ażeby zarządzanie pocztami zoſtawiono w dawnym trybie poty, poki nie będą poſtanowione powszechne prawidła iednoſtayney adminiſtracyi tey tak znaczney dochodow publicznych odnogi. Ta izba pomimo odmowienia ſankcyi drugiey izby, uparła ſię przy swoim dekrecie, ktory po podziale Rzpltey na departamenta, przepisuie sposob ich podzielenia na okręgi i na kantony. —Na ſeſſyi wczorayszey Prezydenci oznaymili izbom urzędową wiadomość o poddaniu fortecy *Erenbreitſteinu* donieſioną Dyrektoryatowi przez Generała *Brune*, i o zatknięciu w niey troykolorowey chorągwi, oświadczyli oraz, iż ten nowy tryumf naszych ſprzymierzeńcow, może być uważany iako zbliżenie ſię do pokoiu.—Nasz Miniſter w *Hamburgu* Ob. *Abbema* przeieżdżał tędy do *Paryża*.— Wielki ieden ſtatek *Angielſki* od 400. beczek powracaiący z *Gibraltaru*, z tak bogatym ładunkiem, iż był zaaſſekurowanym w *Londynie* za 40. tyſięcy funtow ſterl: (1,600,000. złł: pol:) wszedł do portu *Brouwershave* w *Zelandyi* ktòrego znaki nocne wziął za znaki w *Jarmouth* czynione, zaprowadzony tam dla gęſtey mgły, w czaſie ktorey odłączył ſię od swego konwoiu. Ponieważ rządzca okrętu znalazł tam właśnie kogoś mowiącego ięzykiem *Angielſkim*, z tey przyczyny niepoſtrzegł ſię w swoim błędzie,

aż w ten czas gdy ſię zobaczył w hauptwachu *Francuzkim*.

Mamy tu wiadomość, iż na początku Grudnia ieszcze wszelka spokoyność w *Surinam* była.— Adminiſtracya centralna w *Paryżu* wydała rozrządzenie do wſzyſtkich tamteyſzych kawiarniow, teatrow etc. aby w nich wywieszony był napis wielkiemi literami: *Tu ſię nie daie tylko ſzanowne imie Obywatela.* — Na teatrach w *Paryżu* dawana ieſt teraz nowa sztuka pod tytułem: *Ziednoczeni Irlandczykowie.*

z Cadix dnia 4. Stycznia.

Dnia 29. *Grudnia* iedna fregata *Angielſka* schwytała przed naszym portem ſtatek *Hiszpańſki* powracaiący z *Vera-Cruz*, na który oczekiwaliśmy od dawnego czasu. Miał òn na sobie między innemi rzeczami 900. pak indigo, 2000. ſkór, 750. pak. *Cochenille*, czyli drogiey ſzkarłatowey farby; Cena zatym tey farby podnioſła ſię od 170. dukatow do 250. za iedną pakę. Niespodziewamy ſię nowego dowozu tego towaru, aż w przyszłym roku.

Od granic Auſtryi dnia 30. Stycznia.

Poruszenia woyſk *Francuzkich* nad brzegami rzeki *Po*, oraz od ſtrony *Mantui i Breścia*, obudziły uwagę naszego dworu; wiele regimentow w *Friulu Auſtryackim* na kwaterach będących, odebrały niespodziewanie rozkaz pomykania ſię ku rzece *Tagliamento*, co było powodem do nieiakich odmian w ſtanowiſkach wszyſtkich woyſk. które ſię znaydowały w *Marchij Trewizańſkiey* i w przyległych prowincyach; woyſka będące w *Styryi Karyntyi* pomknęły ſię także naprzod, dla zaſtąpienia tych, które wyszły z *Fryulu*. Publiczność podług tego uważa woynę między *Francyą* i domem *Auſtryackim* za nieuchronną, mianowicie z powodu ciągnienia woyſk *Roſſyiſkich*, co ſię zdaie być okolicznością trudną do ugodzenia wszyſtkich partyow.— Osoby, które ſkładały legacyą *Roſſyiſką* w *Monachium*, przybyły do *Wiednia*, gdzie ſię podług odebranego rozkazu zatrzymać maią. Okazuie ſię, iż dwor elektorſki za poradą iednego przyiacielſkiego dworu, wyſłał iuż do Imperatora *Roſſyiſkiego* z propozycyami zdolnemi wszelkie załatwić trudności. Poseł *Bawarſki* przy naszym dworze odebrał dnia wczorayszego ſztafetę, która mu była powodem żądania natychmiaſt konferencyi z naszym miniſtrem i Nuncyuszem Papiezkim, po którey odprawioney wyſłał ſwoiego ſekretarza kuryerem do *Peterzburga*. Tym ſposobem głowa kościoła i Rzeszy udaią ſię otwarcie do układu, który ma być uczyniony między *Roſſyą i Bawaryą*, względem zakonu *Maltańſkiego*. Z resztą kilka wielkich mocarſtw, zgodziły ſię iawnie na poſtępek Roſſyi względem tego zakonu.— Feld-Marszałek Baron *de Hotze* przeznaczony ieſt do odprawiania ſłużby pod kommendą Arcy-Xięcia Karola, i iak zapewniaią, ma dowodzić lewym ſkrzydłem iego armii, która ſię rozciąga aż do kraiu *Gryzonow*.— Hrabia *de Bellegarde* i Margrabia *de Chaſtelet* zawsze ſię znayduią w *Wiedniu*.— Mowią tu o ważnych rozkazach, które w pewnych okolicznościach maią być dane armii naszey we *Włoszech*.—Mowią także o utworzeniu kancellaryi woienney, i poſtanowieniu poczty woyſkowey przy armii *Włoſkiey* dla prędkiego odbierania expedycyow od teyże armii.— Zamęzcie Palatyna *Węgierſkiego* z Wielką Xiężniczką *Alexandrą Pawłowną*, nie ieſt iuż wątpliwe, i dwie te znakomite oſoby ſpodziewane są w *Wiedniu* przed Maiem.—Złamanie lodow na *Dunaju* od trzech dni ſię zaczęło, i lękamy ſię wielkich zalewow.— Woyſka *Roſſyiſkie*, ktòrym kazano ſię wſtrzymać na mieyscu aż do nadeyścia większey liczby, znayduią ſię teraz na kwaterach w okolicach *Krems, Tulln, St. Polten. etc.* o kilka mil po wyżey *Wiednia*.— Kuryerowie częſto ſię przechodzą pomiędzy dworami naszym i *Peterzburſkim*.— Odebraliśmy tu liſty z *Neapolu* pod d. 5. Stycznia; zdaie ſię, iż młody Xiażę *Neapolitańſki* w podroży do *Sycylij* zmarły, ieſt Leopold Jan. Mowią także, iż tylko Krolowa z ſwoią familią udała ſię na tę wyspę, i że Król znayduie ſię ieszcze na czele ſwoiey armii. Ta wiadomość potrzebuie iednak potwierdzenia. Gazeta dworſka donoſi, iż Generał artylleryi Hrabia *La Tour* mianowany ieſt kommendantem w *Morawii* na mieyscu Feld-Marszałka *Botta d'Adorno*, który dla podeszłego wieku otrzymał żądane od ſłużby uwolnienie.— Arcy-Xiąże Palatyn Jozef odprawia ſwoią podroż pod imieniem Hrabiego *Burgau*.

z Semlina dnia 24. Stycznia.

Porta miała wniyść znowu w negocyacye z *Basmanem-Oglu*. Jeżeli te zerwane zoſtaną, dywan wszyſtkich ſił użyie na pokonanie tego buntownika. Do Baszow *Bośniy* wydane są fermany do zebrania 30 tyſięcy ludzi, woyſko to zaraz po ſkończoney zimie ſtanąć ma pod *Belgradem*, dla wyruszenia za naypierwszym haſłem do boiu. Xiążęta *Wołoscy* odebrali także rozkazy wyſtawienia 18. tyſięcy ludzi pod kommendą kapitana Baszy dla przecięcia mu dowozu żywności z tey ſtrony, rownie iak od rzeki *Morawy*. Sułtan oddał kommendę nad armią Baszy *Belgradzkiemu*, w przypadku gdyby negocyacye z *Basmanem-Oglu* zerwane zoſtały. Tym czasem buntownik ten opatrzył ſię w żywność na lat 3. ma doſtatek ammunicyi, i woyſka bitnego tudzież dobrze odzianego 46,000.

Od brzegow Inn w Bawaryi d. 22. Stycznia.

Zawczoray nagle rozszedł ſię tu odgłos: *Moſkale idą.* Nikt nie chciał wierzyć temu, tym czasem w nocy ieszcze przybyli kwatermiſtrze do *Scherding*, a wczoray 8000. *Moſkalow* ſtaneło. Rozłożyli ſię w okolicy *Obernberg*, *Richersberg* i *Paſſau*. Nadzwyczayna moc kobiet uciekła zaraz do nas. Słychać iż *Moſkale* pozoſtaną na tamtey ſtronie *Inn* i nieprzeydą do nas przez tę rzekę, dopoki ſię cała ich armia nie zbierze, co ieszcze przynaymniey 6. dni potrwa. Potym maią wyruszyć nad *Izerę* pod *Landshut*. Wſzyscy tu na imie *Moſkalow* ſtrachem są przeięci.

z Ratyzbony dnia 27. Stycznia.

Zawczorayszey nocy przeieżdżało tędy kuryerami 2ch officerow *Auſtryackich*. —Rozwagi Seymu względem przechodzenia woyſk *Roſſyiſkich* przez territorium *Niemieckie*, nie rozpoczną ſię według zwyczaiu prędzey iak za ſześć tygodni.

z Kolonii dnia 27. Stycznia.

Podług powieści officerow tuteyszych, mamy ſię tu ſpodziewać mocnych przechodow woyſka. Z *Brabancyi* poydzie do *Szwaycaryi* trzy lub pięć pułbrygad. Ma bydź także wkrotce ogłoszone rozrządzenie, aby wszyscy officerowie *Auſtryaccy* tu ſię znayduiący, w 24 godzinach ztąd ſię oddalili pod karą więzienia aż do pokoiu ogolnego.

z Manheimu dnia 2. Lutego.

Mowią tu o ważnych ſcenach które zayść miały w *Stutgardzie* od czasu przybycia tam poſła Francuzkiego *Trouvé*. Żądane odſtąpienie fortecy *Hohentwiel* odrzuconym zoſtało.—W Xięſtwie *Naſſau* Francuzi nałożyli mocne rekwizycye dla opatrzenia w żywność *Erenbreitſteinu*.

Dnia 7. Lutego.— Liſty z *Raſtad* pod d. 4. wyrażaią, iż Hrabia *Metternich* odebrał z *Wiednia* naypomyślnieysze o pokoiu donieſienia. Rząd *Francuzki* żądał od Xięcia *Wirtemberskiego* fortecy *Hohentwiel* (o 5. lub 6. mil od *Szaffuzy* leżącey) Xiąże ten wyſłał do *Paryża* dwoch Miniſtrow z zleceniem czynienia w tey mierze przełożeń Dyrektoryatowi.

Od brzegow Menu dnia 5. Lutego.

Dnia 23, Stycznia miniſter *Francuzki* w *Hamburgu* podał ſenatowi notę, w którey żądał, ażeby w tym ſamym dniu zakończono tak gorszące więzienie *Napper-Tandego* i iego towarzyszow, dodaiąc, iż w przypadku odmowienia, związki iego urzędowe miaſtem *Hamburgiem* uſtaną. Tegoż dnia Rada długo ſię naradzaiąc, poſłała do Ob. *Marragon* Deputacyą z donieſieniem, iż iego Nota wzięta była pod uwagę Rady mieyſkiey: a to oświadczenie zdawało ſię zaspokoić miniſtra *Francuzkiego*. Dnia 25. zgromadziła ſię cała Rada mieyſka i poſtanowiła na nowo przełożyć miniſtrowi *Francuzkiemu*, iż decyzya tey ſprawy nie ieſt iuż w mocy miaſta, z przyczyny, iż iuż prosiła iednego Dworu o pośrzednictwo, i że ieszcze żadney nieodebrała odpowiedzi, lecz że ponowi ſwoie prożby dla rychłego tey ſprawy zakończenia. Z reſztą ta przewłoka pochodzi tylko z trudney między *Londynem i Berlinem*, z przyczyny lodow kommunikacyi.

z Frankfortu dnia 2. Lutego.

Mężny kommendant *Erenbreitſteinu* Pułkownik *Fabre* mieszka tu w *czerwonym domu*, a dnia iutrzeyszego wyieżdża dla widzenia ſię w *Aszaffenburgu* z swoim oycem który ieſt Generałem w ſłużbie *Moguncкiey*. Garnizon tey fortecy złożony z kontyngensow kraiow *Neuwied*, *Sax-Hildburghausen*, *Munſter* etc. znayduie ſię ieszcze w dobrym ſtanie. Jedna tylko część żołnierzy nie miała iuż trzewikow, w które ich opatrzono po poddaniu fortecy.— Między kommendantem *Erenbreitſteinu* i *Francuzami* nie było żadney kapitulacyi, lecz tylko konwencya, mocą ktorey wszyscy officerowie i żołnierze maiący swoie pomieszkania na lewym brzegu *Renu*. otrzymali (iak mowią) wolność powrocenia do swoich domow, niebędąc uważanemi za emigrantow. Po poddaniu *Erenbreitſteinu*, garnizon dowiedziawszy ſię o tym wſzyſtkim co ſię ſtało od ſześciu mieſięcy i dawniey, niechciał temu dać wiary; Naybardziey ſię zaś zadziwił iż *Buonaparte* znayduie ſię w *Egipcie*. Tegoż wieczora przyprowadzono tu dziewięć armat, które garnizon z sobą zabrał.— Rzeki *Men*, *Necker* i inne ktòrych lody iuż ſię złamały, sprawuią wielkie szkody przez swoie wylewy. Wſzyſtkie okolice *Manheimu* znayduią ſię w wodzie. Rzeka *Necker* zerwała moſt w *Canſtad*. W *Strazburgu* moſt zoſtał nadpsutym, toż samo moſt w *Würzburg*. Dziſieysze poczty z *Szwaycaryi* niedoszły.

Pogłoſka iakoby Generał *Brune* żądał od Rzpltey *Batawſkiey* pożyczki 12. millionow, tudzież poddania całey marynarki *Batawſkiey* pod rozrządzenie Rzpltey *Francuzkiey*, ieſt zupełnie fałszywa. — Rownie takąż ieſt wiadomość, iż Landgraff *Heſſen-Kaſſelſki* zawarł nowy traktat z Rzpltą *Francuzką*.— Od *Ulm* do *Memmingen* ſtoi rozłożonego 20. tyſięcy woyſka *Auſtryackiego*. —Wyrachowano, iż z całych *Niemiec* wychodzi co rok za kawę więcey iak 126. millionow złotych.

z Raſtad dnia 2. Lutego.

Legacya iednego z większych dworow *Niemieckich* ponawia teraz dawniey przez dwor *Wiedeńſki* proponowany proiekt rozciągnienia linii demarkacyiney pułnocnych *Niemiec*, aż do rzeki *Necker*, a przynaymniey do *Menu*. Niektòrzy także Xiążęta i kraie, ſtaraią ſię z ſobą połączyć dla przedłużenia linii neutralności, w przypadku poroźnienia *Auſtryi z Francyą*.— Woyſka *Francuzkie* zgromadzaią ſię w wielkich ſiłach na lewym brzegu *Renu* naprzeciwko *Bryzgowii* i ſłychać, iż malą zamiar wkroczenia do *Kniebis*, gdzie linia armiſtycyina nad rzeką *Lech*, zoſtała przeſtąpioną przez *Auſtryakow*. U niższego *Renu* kontrybucye zamiaſt umnieyszenia, codziennie ſię powiększaią; Mieszkańcy tych ſtron oprocz pieniędzy i żywności, muszą teraz doſtarczać drzewa, koszow ſzańcowych, palisadow, lnu, i wiele innych rzeczy.— *Francuzi* oświadczyli, iż fortecę *Erenbreitſtein* biorą tylko w zakład, aż do zawarcia pokoiu.

Jeden z pierwszych poſłow tuteyszych sprzęty swoie ma iuż upakowane. Niepewność w ktorey wszyſtko ieſt pogrążone, ten śrzodek między woyną i pokoiem ktòry iuż przez żadną negocyacyą nie może bydź lepiey wyiaśnionym, ieſt nadzwyczaynym uciemiężeniem dla kraiow prawego brzegu *Renu* przez *Francuzow* zaiętych.

Przeieżdżał tędy kuryer z *Wiednia* do *Paryża* poſłany; Zapewniaią, iż wiezie z ſobą propozycye ſtosowne do krola *Neapolitańſkiego*.

Dnia 3. Lutego.— Zdaią ſię tu obawiać, ażeby woyna wkrotce ſię nie zaczęła. W tym przypadku ſpodziewaią ſię, iż neutralność umowioną będzie dla Rzeszy.— Dway kuryerowie *Francuzcy* ktorzy tu dnia 29. przybyli, powrocili ſię z zwyczayną pocztą.

z Strazburga dnia 3. Lutego.

Woyſka nasze są ze wszyſtkich ſtron w poruszeniu. Kilka pułbrygad udały ſię *Szwaycaryi*, gdzie woyſko nasze znacznie wzmocione bydź ma.— Wczoray w wieczor naſtępuiący telegraficzny rapport z *Paryża* zoſtał tu ogłoszony. „ Woyſka nasze weszły do *Kapui*. *Mack* poddać nam ſię muſiał, unikaiąc zemſty *Neapolitańczykow*, ktorych przywiodł do wypowiedzenia nam woyny.— (Zgadza ſię z kopią.)— *Dyrektor korrespondencyi telegraficzney*. Lefevre.

Liſt Generała *Championnet* do Dyrektoryatu *Cisalpińſkiego* pod dniem 16. Stycznia z głowney kwatery w *Caserta* pisany dowodzi, iż do dnia tego, miaſto *Neapol* ieszcze nie było zaięte. Zapewnę oczekiwano na ſkutek powſtania zrobionego przez *Lazzaronow*.

Od granic Szwaycaryi dnia 28. Stycznia.

Baron *Cronthal* poseł Cesarſki w kraiu *Gryzonow* żądał aby rząd tamteyszy zbiegłych do *Szwaycaryi* patryotow, za złośliwe przez nich rozrzucone potwarze, iakoby Ce-

sarz Jmć miał zamyſł podbić pod ſwoie panowanie kray *Gryzonow*, przykładnie ukarał. W iſtocie maiątki ich iuż ſą ſekweſtrowane, a oni ſami za wygnańcow z kraiu ſą poczytani.— Z rozkazu rady woienney *Gryzonow* obchodzona była uroczyſtość z powodu ſzczęśliwego *niepołączenia* się z Rzpltą *Helwecką*. Takowa uroczyſtość ma bydź odtąd co rok w Miesiącu Sierpniu obchodzona.

Ob. *Legrand* nieprzeſtaiąc żądać dymiſſyi, otrzymał ią nakoniec, Ciało Prawodawcze mianowało na mieysce iego do Dyrektoryatu Ob. *Bay*.— Dnia 29. Dyrekroryat kommunikował Ciału prawodawczemu dwa liſty miniſtra woiennego *Francuzkiego* do kommiſſarza *Rapinat* pisane; w ktorych zapewnia, iż środki iak nayſkutecznieysze są użyte do zaspokoienia potrzeb armiy *Francuzkiey* w *Helwecyi*, i że odtąd zaſilenia w tey mierze doſtarczane będą od *Francyi* dla *Helwecyi*, dopoki na utrzymanie armiy od 50. tyſięcy ludzi przez 4. mieſiące żywność zebraną nie zoſtanie.

Dnia 30. Stycznia.

Ob. *Roger* pierwszy adjutant Gen: *Joubert*, przybył do *Reggio* głowney kwatery Gen: *Maſſeny*. Ma ſię potym udać do Gen: *Jourdan*. Legia *Helwecka* ieſt teraz doprowadzona do 1200. ludzi, i znayduie ſię w *Bernie*.— Wspomniano było, iż Rząd *Francuzki* kazał przez swego Ambaſſadora oświadczyć Dyrektoryatowi *Helweckiemu*, iż nie może potwierdzić Traktatu poſiłkow z 18. tyſięcy ludzi złożonych, aż po uczynioney niektorych iego artykułow odmianie. Te odmiany są. Iż nie *Francya* winna będzie uzbroić te woyſka, lecz rząd *Helwecki*; Iż zamiaſt Podſkarbiego i kommiſſarza *Szwaycarſkiego* do założenia magazynow żywności ktore *Francya* poſtanowi w *Helwecyi*, obowiązek ten dopełniać będzie Podſkarbi i kommiſſarz armi *Francuzkiey*. Dyrektoryat *Helwecki* ſtarał ſię czynić w tey mierze przełożenia, lecz nie mogąc nic pozyſkać, zdał te poprawy na radę Prawodawczą. Mowią, iż wydział taiemny na nie zezwolił. Nasz Dyrektoryat ogłoſił, iż miniſter woienny *Scherer* donioſł mu, iż potrzebne ſummy na ekwipowanie pomienionego woyſka znayduią ſię iuż w drodze.

z Genui dnia 16. Stycznia.

Anglicy krążą zawsze przy brzegach naszych, tamuiąc wſzelki handel. Ciągłe burze nie daią im ſię iednak zbliżyć zupełnie, i odeymuią nam boiaźń wszelkiego ataku.— *Roſſyiſko Turecka* flotta na dniu 9. widzianą była w okolicach *Ankony*.

W naszym miniſterium zaszły rozmaite odmiany, i nowych ieszcze ſpodziewać ſię trzeba. Rozchodzi ſię tu pogłoſka; że nasz Dyroktoryat żądał od dworu *Toſkańſkiego* czterech millionow liwrow w nadgrodę ponieſioney szkody przez zaięcie od *Anglikow* ſtatkow naszych w *Liworno*. Liſty pod dniem 18. z tego portu donoszą, że Generał *Serrurier* ieſt tam ſpodziewany.

z Turynu dnia 16. Stycznia.

Z rozkazu Generała *Joubert* liczba 18. członkow naszego tymczasowego rządu ſkładaiąca ſię z Rzemieślnikow, Patronow, Lekarzow i Ex-szlachty, pomnożoną ieſt terez 9. Obywatelami wieyſkiemi. Wszyscy urzędnicy publiczni muſieli złożyć przyſięgę bardzo republikancką.— Ograniczenie łowow zoſtało znieſione, a panowie którzy od dnia 10. Grudnia ſłużących swoich pooddalali, przymuszeni są teraz dawać im zaſługi ieszcze przez 3. mieſiące.

z Liworno dnia 18. Stycznia.

Słychać, iż flotta *Roſſyiſko-Turecka* zbliża ſię do portu naszego, w zamyśle wylądowania. To ieſt pewna, iż *Anglicy* czynią wielkie uſiłowania w celu utrzymania ſię na wyspie *Elbie*, nadewszyſtko wiele żywności tam sprowadzaią.

Z powieści marynarzow do tego portu przybyłych, admirał *Nelson* poſłał rozkaz Gen: *Stevart* w *Minorce*, ażeby przyſłał do *Neapolu* iak naywiększą liczbę woyſka które ma pod swoią kommendą. Woyſka *Neapolitańſkie* wypłynąwszy z wyspy *Elby*, przybiły do *Porto Ercole* w *Preſidium* Neapolitańſkim przy granicy *Toſkanii*, maią ſię także udać do *Neapolu*.

z Rzymu dnia 20. Stycznia.

Dywizya Generała *Victor* zbliża się ku *Rzymowi*, gdzie ieſt ſpodziewana d. 23. t. m. Woyſka które wylądowały w *Ankonie* pod kommendą Generała *Cambrai*, maią także przechodzić przez nasze miaſto, i udać się do armii G. *Championnet*.

z Luki dnia 20. Stycznia.

Dnia 15. zrana, nasz senat wyrokiem ſwoim znioſł szlachectwo i ogłoſił publicznie samowladność ludu. Mianowana ieſt teraz deputacya z 12. osob do ułożenia planu konſtytucyi demokratyczney, ſtosownie do zasad dawney, podług ktòrey rządziła ſię nasza Rzplta przed przyięciem prawa *Martyniego*. Ten plan na dzień 24. t. m. ma bydź wygotowany. Patryoci niechcą wcale ſłyszeć o konſtytucyi *Lukańſkiey* dawney lub teraźnieyszey, lecz żądaią, aby naſi prawodawcy wzięli za wzor konſtytucyą *Francuzką*. Zdaie ſię, że do przedſiewzięcia takowego kroku nasz senat okolicznościami był znaglony. Dnia 14. kommiſſarz *Francuzki* oddał panu *Lelio Oreſti* liſt z zaleceniem, ażeby był nazaiutrz w senacie otworzony. Było to właśnie ſkutkiem tego liſtu, że tegoż dnia ſenat pomieniony wyrok ogłoſił. Co moment reprezentant *Salicetti* ieſt tu spodziewany; będzie przytomny ceremonii zasadzenia drzewa wolności.

z Florencyi dnia 23. Stycznia.

Obywatel *Reinard* miniſter Rzpltey Francuzkiey przy naszym dworze wyiechał do *Luki*. Ob: *Salicetti* przez czas ſwego w tym mieście bawienia odprawił kilka konferencyow z miniſtrem *Manfredini*.— W ſtanowiſku *Liworny* znayduie się zawsze kilka okrętow *Angielſkich*, lecz te nie ſą na przeszkodzie przychodzacym ani wychodzącym z tego portu okrętom.

Od granic Włoſkich dnia 25 Stycznia.

Lukka zoſtała przez Lud zdemokratyzowana. Kaſſa tamteysza publiczna w ktorey ſię 50. tyſięcy czerw: zł: znaydowało, zoſtała w sekweſtr wziętą przez *Francuzow*— Wątpią tu teraz poniekąd o pokoiu utrzymać ſię mogącym między *Auſtryą* i *Francyą*.— W *Wenecyi* odkryto spisek, hersztowie iego są pochwytani. Trzech kupcow mieli wielki ſkład troykolorowych kokardow w magazynach swoich, i kazali więcey ieszcze takowych robić u kobiet w somſiedztwie mieszkaiących, ktòre potym same do rządu ich donioſły.

Skarb *Neapolitański* do *Sycyliy* wywieziony miał w ſobie zawierać iak zapewniaią 17. tyſięcy czerw: złotych.— Wielu ſię domyśla, iż *Francuzi* po zaięciu miaſta *Neapolu*, daley ſię po kraiu nierozszerzą i że z dworem *Wiedeńſkim* nowe *ſtatusquo* necocyowane będzie. Lecz okoliczność woyſk *Roſſyiſkich* lękać ſię ſkaże, aby wiele odmian nie ściągneła, i nowych wypadkow nie sprowadziła.— Wiemy teraz z pewnością, iż Dyrektoryat *Francuzki* nie przyiął dymiſſyi od Gen: *Joubert*, lecz nadał mu władzę złożenia urzędnikow cywilnych na ktorych ſię uſkarżał i dla ktorych chciał wyiść z ſłużby, i pociągnienia ich do odpowiedzialności.— W *Kairze* w *Egipcie* trzy drukarnie są założone, iedna w *Arabſkim* a dwie w *Francuzkim* ięzyku.

z Medyolanu dnia 21. Stycznia.

Dotąd ieszcze rapporta urzędowe względem wypadkow pod *Kapuą* nie ſą nam wiadome. Mamy iednak wiele liſtow prywatnych. Podług iednego z *Liworno* pisanego pod dniem 17. Generał *Rey* uniesiony nadto wielkim zapałem, gdy się natarczywie posuwał, obſkoczony niespodzianie od *Neapolitańczykow*, ponioſł małą klęſkę, ktòra iednak za nadeyściem Generała *Championnet* pomszczoną zoſtała. Zaraz po tey bitwie przybyli do tego Generała deputowani od iedney części ludu w mieście *Neapolu* zebranego, ktorzy donieśli, iż *Neapolitańczykowie* pragną ſkładać ſwoię właściwą Rzpltę pod nazwiſkiem *Partenopeyſkiey* (nazwiſko *Neapolu* za czasu *Grekow*.)

Dnia 23. Stycznia.

Swieżą odbieramy wiadomość, że dnia 10. t. m. między *Francuzami* i *Neapolitańczykami* umowione zoſtało zawieszenie broni. Na mocy 3. artykułu rzeczoney umowy posunęły ſię woyſka *Francuzkie* za *Kapuę*, i zatrzymały ſię w bliſkości *Neapolu*, a Generał *Championnet* założył głowną kwaterę w *Caſerta* to ieſt o 3. mile *Włoſkie* od *Kapui*, a o 5. od *Neapolu*. Nie mamy dotąd żadnych urzędowych wiadomości o zdarzeniach, ktore rzeczone zawieszenie broni poprzedziły; lecz wszyſtkie prywatne donieſienia zgadzaią ſię, że pierwszych dni t. m. było kilka krwawych utarczek z *Neapolitańczykami*. *Joubert* Generał *en chef* ieſt tu z *Reggio* z całym ſwoim sztabem spodziewany, i iuż część iego do naszego miaſta przybyła. Rzeka *Po* woyſkami *Francuzkiemi* ieſt osadzona. W *Bergamo* znayduie ſię 13000. ludzi, w *Modenie* 3000. a 5000. w *Casa-maggiore*.—Niektore osoby znayduiące ſię przy boku krola *Sardyńſkiego* opuściły go w *Modenie*; i maią ſię udać do *Piemontu*. *Francuzi* oddali mieszkańcom *Luki* 500 tyſięcy liwrow, które z nałożoney od 2. millionow kontrybucyi iuż były do ich kassy weszły.

P. S. Dowiaduiemy ſię z pewnością, iż armia *Francuzka* zdobyła wſzyſtkie punkta w kraiu *Neapolitańskim* opor iey czyniące, i że Generałowi *Macdonald* wyprawa przeciw *Sycylij* ieſt powierzona.

Dnia 28. Stycznia.

Dnia dziſieyszego gazety nasze ogłoſiły naſtępuiące pismo: —*Z głowney kwatery w Medyolanie d. 8. Pluvios* (28 *Stycznia*) *Rozkaz ogłoszony.*—*Armia Rzymska*,— Dywizye Generałow *Lemoine i Duhem* pomimo czynionych przeszkod, przyłączyły ſię do korpusu G. *Championnet*, a zebrana armia *Rzymska* w wielu krwawych bitwach pobiwszy *Neapolitańczykow* nad rzeką *Volturno*, weszła d. 11. Stycznia do *Kapui*. Kommiſſarze krolewscy proſili o pokoy; armia *Neapolitańska* ieſt rozpuszczona, sam G. *Mack* ufaiąc rzetelności *Francuzkiey*, poddał ſię Generałowi *Championnet* z całym ſwoim wyższym ſztabem.— *Neapol* podany ieſt na wszyſtkie bezprawia Lazaronow, ktòrzy rozbroili woyſka krolewſkie pod pozorem, iż sami lepiey bronić ſię będą; miaſto wkrotce ogłoszone będzie ſtolicą nowey Rzpltey.— (podpisano) Generał Brygady Szef tymczasowy wyższego ſztabu. *Musnier.*

Też pisma po tym liście podaią wypis zawartego na dniu 10. Stycznia armiſtycyum (zgodne z tym ktòreśmy położyli), iako też świadectwo Kapitana ſtatku *Duńskiego*, które wyraża: — „Dnia 16. zrana Lazaroni do kilku tyſięcy zgromadzeni, opanowali ſiłą miaſto, rozbroili woyſka Królewſkie znayduiące ſię w *Neapolu*, a wyszedłszy z miaſta, rozbroili także niektóre woyſka G. *Mack*, wołaiąc iż niechcą zawieszenia broni, i przyſięgaiąc iż będą bronić ſtolicy i Króla aż do oſtatniey krwi kropli. Jedna część Miniſtrow wyiechała, druga ſię schroniła. W tym ſtanie rzeczy *Mack* muſiał ſię oddać woyſkom Francuzkim. *Neapol* podany zapalczywości dwoch partyow, znayduie ſię w nayopłakańszym ſtanie; wſzyſtkie prace są wſtrzymane, a mieszkańcy w naywiększym zamięszaniu.

Generał kommenderuiący *Joubert* przybył tu d. 24 t. m. Ob. *Birago* Miniſter związkow wewnętrznych złożył swoy urząd.

Z powodu nadzwyczaynych tego-rocznych mrozow, pisma publiczne przypominaią dawne zimy, iakie tylko Hiſtorya obiąć mogła w naſtępuiącym opiſie: „W roku 401. morze *czarne* przez 20. dni lodami było okryte.— Roku 558. *Dunay* zamarzł aż do uyścia swego.— Roku 763. mrozy zaczęły ſię w Październiku, a morze *śrzodziemne* na 20. mil *niemieckich* od brzegow lodami było okryte.— Roku 1296. część znaczna morza wschodniego zamarzła.— Roku 1423. toż morze tak zamarzło, iż można było z *Gdańska* do *Lubeku*, i z *Meklenburga* do *Danij* po lodzie przejechać.— Roku 1573. ieszcze na dniu 10. Maja wſzyſtkie lasy śniegiem i lodem były okryte.— Roku 1643. mrozy tak były ciągłe, iż na Wielkanoc ieszcze ptaki zmarzały.— W teraźnieyſzym wieku roku 1709. mrozy były ſtraſzne. Ryby w ſadzawkach zmarzały. Tęgość zimy zaczeła ſię dnia 6. Stycznia, a na dniu 15. Marca mroz był tak mocny, iż ślina niedoszedłszy do ziemi w lod ſię ścinała. Morze wschodnie było na 10. mil lodem okryte, i ieżdżono po nim ieszcze w początkach Maja.— W roku 1739. po bardzo gorących upałach letnich, naſtąpiła ſtraſzna zima. Na dniu 9. Stycznia 1740. mroz był naygwałtownieyszy, bardzo wiele podrożnych z końmi życie utraciło. Bydła bardzo wiele zgineło, po domach znaydowano nawet myszy i szczury zmarznięte. Wino, piwo i ocet w przechodzie tylko przez ulicę zmarzało. Dnia 27. Maia śnieg ieszcze padał w *Wiedniu*. We *Włoszech* mrozy równie mocne były. Po morzach wschodnim i pułnocnym ieżdżono z wielkiemi ciężarami. Zegluga nawet na oceanie była zatamowana. Tegoż roku w *Islandyi* zima tak lekka była, iż nawet mało co gdzie lodu znalazło się.— Mieliśmy prócz tego w wieku naszym zimy pamiętne roku 1767. 1771. i 1788.

DONIESIENIA.

Kantor tey Gazety ieſt w Rynku Starego Miaſta, w kamienicy, JP. Eberta *pod Nrem 65. na drugim piętrze.*— Exemplarz groſzy 20.